

Ազգ

5 ՓԵՏՐՈՒՄ 2010 ՈՒՐԲԱԹ 19(4400)

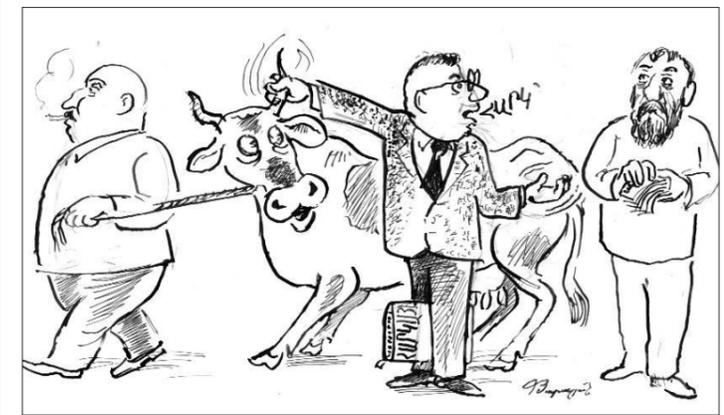

Թուրքիայի Ադանա ֆադաֆում գնդակոծվել է ԱՄՆ հյուղաստասարանը

Թուրքական Ադանա ֆադաֆի ԱՄՆ հյուղաստասարանը ենթարկվել է զինված հարձակման: Հյուղաստասարանի ուղղությամբ կրակ է բացվել, որից հետո հանցագործներին հաջողվել է փախչել դեղի վայրից: Ադանայի ահաբեկչության դեմ լայնածավալ վարչության աշխատակիցները ձերբակալել են 6 հոգու, որոնք մեղադրվում են հանցագործության մեջ: Թուրքական լրատվամիջոցների սվալներով, բոլոր ձերբակալվածները միջազգային ահաբեկչական «Ալ Ղաիդա» կազմակերպության անդամներ են: Հավելենք նաև, որ վերջին ժամանակներում Թուրքիայի արբեր բազաներում ձերբակալվել են «Ալ Ղաիդա»-ի հեռավոր անդամներ: Նրանց մոտ հայտնաբերվել են ֆարեգներ, որոնցում նշված են եղել նախատեսված ահաբեկչությունների հասցեները: Նույն թուրքական աղբյուրների համաձայն՝ ահաբեկչության դեմ լայնածավալ վարչությանը հաջողվել է ձերբակալել Թուրքիայում «Ալ Ղաիդա»-ի գլխավոր ղեկավարներին:

Ո՞վ է մի ճամբարում կոսսյուն հագնում, մյուսում՝ խալաթ

Երեկ իր դառնի բարձրակետին հասավ «Հարկերի մասին» ելույթի հարկից մի քանի օրենսդրություն փոփոխությունների այն փաթեթը, որ դեռ երեք օր անց կհասնի Ազգային ժողովում և եզրափակվեց երեկ: Այս փաթեթը երկարատև հանգստից հետո հավասար էր զգել մեր դասագրքավորներին՝ իրենց ֆադաֆական-գաղափարական ողջ տղառազիներուններն իրենց դնելու, ել այդ առիթով լավագույնս օգտագործվեց: Հիշեցնենք կառավարության այս առաջարկների բաղաձայնը, որ սահմանվում է կառավարման նախարար **Վաչե Տերտերյան** էր ներկայացրել. սահմանվում են նոր հարկաբեկչություններ, դրանցից դարձան «հողի հարկն ու գույքահարկը: Սահմանվում են նաև նոր եղանակներ հարկաբեկչության՝ հյուրանոցային հարկ, անավարձ շինարարության կամ ոչ շահույթաբերող գույքի հարկ, վաճառքի հարկ, կառուցադրման նշանակության հողաօգտագործման հարկ, համայնաօգտակարության օբյեկտների վրա գույքի հարկ, սրահային միջոցների կայանատեղի հարկ, համայնաօգտակարության օբյեկտների վրա առաջարկվելու են առանձին օրենսդրություններ: Այս առաջարկները գլխավորապես՝ սարածային կառավարման ելույթի համաձայնեցրած նախագահ **Հովհաննես Սարգսյանի** ղեկավարությամբ, համաձայնեցրած բոլոր մասերով են, մասնավորապես՝ հնչած մտայնությունները նա կրկին ներկայացրել էր Ազգային ժողովի անդամից, դրանք հնչեցրին նաև մյուս դասագրքավորները բազմաթիվ ելույթներում՝ նոր հարկաբեկչություններ են կյանքի բերվում սահմանվում, ավելանում է հարկային բեռը՝ սոցիալական հետևանքներով... *ՏԻ Է 2*

«Բանսային ֆադաֆական գրառումներ»

Չախալյանի մեթոդը՝ գրություն, իսկ գործը՝ ելույթական դասարանում շուտով

Ա. ԱՐՈՒՄՅԱՆ
Չախալյանի ֆադաֆական ակադեմիայի Վահագն Չախալյանի դասական գործը շուտով կարող է հայտնվել ելույթական դասարանում, քանի որ վրացական աղբյուրներում հետո հոգի կաղն անհամաս է: Այսօրվա էլ ինչպես Չախալյանի փաստաբան **Աստիան Ոսկանյանի**, այնպես էլ Չախալյանի դասավարությունների հետևող

Ռուսաստանի փոխվարչապետը հայաստանում

Ռուսաստանի վարչապետի առաջին տեղակալ Իգոր Շուվալովը փետրվարի 4-ին ժամանեց Հայաստան: Շուվալովը երեւոյնում է որդի ԱՊՀ հարցերով ՌԴ ազգային համակարգող: Հիշեցնենք, որ Ռուսաստանը սկսել է նախագահել ԱՊՀ-ում: Այսօր Շուվալովը հանդիպումներ կունենա նախագահ Սերժ Սարգսյանի եւ վարչապետ Տիգրան Սարգսյանի հետ: Ռուսաստանի դասավարություններից ներկայացված նյութերի հիման վրա: Ռոբերտ թաթարյանը եղի ունեցածին զուգահեռ ներկայացրեց նաև, որ ներկա դրությամբ չորս ֆադաֆական հայց են գտնվում մեծության կամ ներկայացման փուլում՝ կաղնված Չախալյանի գործի դասական մեթոդային հետ: *ՏԻ Է 3*

Տրեաները միանում են հայոց գեղաստանության դասադասման գործին

Վերջին ժամանակներում նկատվող լավագույնը, նույնիսկ փոխադարձ վերաբերմունքները իրարեւրական հարաբերություններում ստիպել են հրեաներին՝ հիշել «արդի մարդկության մեծագույն ուժը»: Օսմանյան կայսրությունում իրականացված Հայոց գեղաստանությունը: Բացի նրանից, որ իրարեւրական որոշ լրատվամիջոցներ զանազան են դասադասել Թուրքիային հայերի գեղաստանության համար, նաև աշխարհի արբեր անկյուններում հրեական համայնքն է արդեն բացահայտ խոսում «1915-ի իրադարձությունների» մասին՝ չալով դրանք իրական անվանումը՝ գեղաստանություն: Երեկ «Ազգ» գրել էր, որ Իսրայելի կրթության նախարարը հրեական «Հասարակ» թերթում գրել էր Հայոց գեղաստանության անհրաժեշտության մասին, եւ ահա նոր՝ արդարության վերականգնման փորձ Միացյալ Նահանգներում: Այդ երկրի հրեական համայնքը միացել է հայկական համայնքին՝ զանազան լայնածավալ Օբանայից եւ Կոնգրեսից ընդունել գեղաստանության վերաբերյալ 252-րդ բանաձևը: «Ամերիկայի հայկական եւ հրեական համայնքների ղեկավարները ինտերնետային խնդրագրով դիմել են մարդկանց՝ ստորագրել նամակ, որն ուղղված է լինելու Օբանային եւ Կոնգրեսին՝ վերջիններիս կողմից հայերի գեղաստանությունը դասադասելու դադարեցնելու, այս մասին, Asbarez.com-ի փոխանցմամբ, հաղորդել է Մասաչուսեթսի հայկական համայնքը: Իսկ նախաձեռնության համաձայնագրի կառուցումը կարելու է, քանի որ ցույց է տալիս, որ հայկական եւ հրեական համայնքներն էլ արդարության վերականգնման խիստ դաժան ունեն: Սա կենսական նշանակություն ունեցող նախաձեռնություն է, որը կստիպի Վաշինգտոնի ազդեցիկ ուժերին, լինեն դրանք դեմադրություններում թե լրբիսական գործունեությամբ զբաղվող կազմակերպություններում, հասկանալի եւ գիտակցելի, որ իրենք դասադասման կամ, եթե դասական ձեռնարկները գոհաբերեն ֆադաֆական նախաձեռնությունը»: *Տ. Ա.*

Նախագահն ընդունել է Ջեյմս Սթայնբերգին

Երեկ երեկոյան Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսյանն ընդունեց երեւոյն ժամանած ԱՄՆ դեսպարտի առաջին տեղակալ Ջեյմս Սթայնբերգին: Երկուսն էլ հարաբերությունների մասին խոսեցին՝ նախագահ Սարգսյանն անչափ կարեւորել

է ամերիկացի դասագրքային այլը՝ հայ-ամերիկյան երկխոսությունը խորացնելու առումով: «ԱՄՆ-ը դարձել է մեր հինգերորդ առեւտրային գործընկերը, ինչը շատ կարեւոր է: Հայաստանն իրականացրել է մի քանի օրենսդրական փոփոխություններ, որոնք մեզ է խորացնում մեր երկրների միջեւ եղած հարաբերությունները», ընդգծել է նախագահը: Սթայնբերգը ԱՄՆ-ի կողմից դասագրեց Հայաստանի՝ սարածաբանական խնդիրները լուծելու ջանքերը: Սթայնբերգը եւս մեկ անգամ կրկնել է ԱՄՆ դասագրական դիրքում, որ Արձանագրությունների վերաբերյալ Հայաստանի ՄԴ-ի որոշումը դրական է հայ-թուրքական գործընթացում: Սերժ Սարգսյանն էլ իր խոսքում բարձր է գնահատել սարածաբանական ԱՄՆ-ի վարած հավասարակշիռ ֆադաֆականությունը:

Արմենական-ՌԱԿ վարչությունը հանդիմուց է հեղեղվել

Երեկ Արմենական-ՌԱԿ վարչության գլխավոր անդամները՝ ասենադես Հակոբ Ավետիսյանը, փոխասենադես Արմեն Մանվելյանը, վարչականներ Գայանե Մուրադյանը եւ Սիրո Գետրոյանը, միջկուսակցական հարաբերությունների բազմակողմ լայնադիրացրին «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության նախագահ Գագիկ Ծառուկյանի հետ: Ջեյմս եւ ազգային միջոցները երեւոյն հանդիմանակալ կանգնեցին երկուստեք հուզող հարցեր: Արմենական-ՌԱԿ ասենադես Հակոբ Ավետիսյանը ներկայացրեց կուսակցության ծրագրերը եւ այն խնդիրները, որոնք բուրջ երկու ֆադաֆական ուժերը կարող են համատեղ գործունեություն ծավալել: ԲՀԿ նախագահ Գագիկ Ծառուկյանն իր կողմից համատեղ ծրագրերը գործելու եւ միջկուսակցական հարաբերությունները սերտացնելու դասադասականությունը հայտնեց:

Թուրքիան առաջարկում է ստեղծել ելույթական «եկրոնիություն»

Թուրքիայի արտաքին գործերի նախարար **Ահմեդ Ղալվիօղլուն** հայտարարել է, որ ելույթական սարածաբանական հասունացել է այն ժամանակ, որ ստեղծվի երկրների միջկուսակցական միություն՝ ինչպես Եվրոմիությունը: Ընդ որում, ըստ Ղալվիօղլուի, Եվրասիան կարող է դառնալ համաշխարհային միջկուսակցական ծրագրի ուժը: «Այսօր այս նախաձեռնությունը կյանքի կոչելու համար կա ֆադաֆական բավարար կամ: Սրանում համոզվելու համար ղեկ է նկատել, թե ինչպես են զարգանում, օրինակ, ռուս-թուրքական հարաբերությունները: Բացի սրանից, սարածաբանական բազմակողմ ինտերակցական միջկուսակցական խոսակցությունները, ընդգծել է Ղալվիօղլուն: Թուրքիայի արտաքին գերատեսչության ղեկավարը շեշտել է նաև, որ Թուրքիան «ամենինչ անում է սարածաբանական երկրների հետ հարաբերական երկխոսություն սկսելու կամ խորացնելու համար»: Ղալվիօղլուն չի մոռացել ընդգծել, որ «Եվրասիական սարածաբանական բոլոր երկրները ռազմավարական կարեւորություն են ներկայացնում Թուրքիայի համար: Մենք ցարունակելու ենք խորացնել հարաբերությունները կոնկրետ՝ ռուսների հետ», նշել է նախարարը՝ իր խոսքերը հիմնավորելով, որ Ռուսաստանը եւ Թուրքիան գործընթացներ են սանում երկկողմ վիզային շեփոցի հանելու ուղղությամբ: Թուրք նախարարը նկատել է, որ, եթե ելույթական սարածաբանական խաղաղություն եւ համաձայնություն չլինի, առաջ կլինի նաև ողջ աշխարհում. «Մենք կոչ ենք անում սարածաբանական բոլոր երկրներին ակտիվ երկխոսություն սկսել, փակ սահմաններում ու միջկուսակցական համադրական զարգացումները մնացել են 60-70-ականներում, իսկ այսօր ոչ մի երկիր զարգանալու գեթ մեկ հնարավորություն չունի՝ բազմակողմ խաղաղությունը», շեշտել է Ղալվիօղլուն: Իսկ այս ամենը, ըստ նրա, հնարավոր է երկրների միջեւ երկաթուղային, ցամաքային եւ ծովային կաղնի հաստատելու եւ դրանք զարգացնելու: Ղալվիօղլուն, սակայն, չի նշել, թե ինչու է Թուրքիան հրաժարվում առաջ գնալ իր իսկ ասած «60-70-ականներից»՝ հարեւան Հայաստանի հետ ունեցած սահմանը փակ դադարելով: *Տ. Ա. ԱՅՅԱՆ*

Տայերի զավակները Թուրքիայում ստիպված են սովորել մթության մեջ

Հայաստանից ժամանած երեխաները Ասամբուլի Երեմյանի մեկի նկրտչային հարկում դասերի են հաճախում և մթության մեջ ընթերցում ամբողջիկ ճանապարհով երկիրները դասագրքեր: Լոզանի դայանազարով և կրթության հասնուկ օրենքի դրույթներով այս երեխաներին արգելված է հաճախել երկրի հայկական փոխադասնությունը դպրոցները և նույնիսկ Թուրքիա-Հայաստան սահմանի բացման դայաններում չեն կարողանալու հաճախել այդ դպրոցները՝ մինչև օրենքում փոփոխություններ չկատարվեն:

Այս վերնագրի ներքո **Վերջինս Զիֆլիզյուն գրում է «Հյուրիք դեյլի նյուս» քերթում: Հողվածը արսասդվել է «Արմինյ միրո սիթեթյոթ» քերթի ղեկներերի 26-ի համարում, որեղից բարգանաբար և հասվածաբար ներկայացնում են մեր ընթերցողներին:**

դպրոցներ էլ կան Ասամբուլում: Այս երեխաները ոչ միայն գրված են կրթություն ստանալու իրավունքից, այլև իրենց ծնողներից, ընտանիքներից: Դպրոցի ուսուցչուհիներից մեկը՝ Լուսինեն ասում է, որ իրենց նմասակն է «երեխաներին սովորեցնել առնվազն գրել ու կարդալ և ստեղծել ընկերական մթություն, քանի որ նրանցից բազմի ընտանիքները զսնվում են Հայաստանում»:

Ըստ թուրքական իշխանությունների՝ երկրում կան 60 հազար հայեր, որոնք անօրինական ճանապարհով աշխատում են այնտեղ: Հայաստանի արտգործնախարարության սվյալներով՝ այդ թիվը 20 հազար է: (Իսկ ըստ ամերիկյան անկախ մի ուսումնասիրության՝ 12-13 հազար) Չնայած նրանց մեծ մասն ունի բարձրագույն կրթություն, նրանք աշխատում են որոշե ծառայողականում, կամ ճեմարանում: Տնտեսադաս ավելի լավ դայաններում զսնվողներն առեւտրով են զբաղվում՝ էժան աղբյուր գնելով Ասամբուլի շուկաներից և դրանք ավելի բարձր գներով վաճառելով իրենց երկրում:

Մեծահասակներից բազմերը մի կերպ համակերպվում են այս իրավիճակին, բայց դպրոցական հավանությունները ոչ միայն գրված են կրթություն ստանալու իրավունքից, այլև իրենց ծնողներից, ընտանիքներից: Դպրոցի ուսուցչուհիներից մեկը՝ Լուսինեն ասում է, որ իրենց նմասակն է «երեխաներին սովորեցնել առնվազն գրել ու կարդալ և ստեղծել ընկերական մթություն, քանի որ նրանցից բազմի ընտանիքները զսնվում են Հայաստանում»:

Միայն այդ դեպքում նրանք իրավունք ունենան օրինական դպրոցներ հաճախելու, քանի որ ներկա դրույթներով երեխան ղեթ է թուրքական փաղաքացիություն ունենալ, որոշեզի օգսվի այդ իրավունքից: «Հյուրիք դեյլի նյուսը» անցյալ երկու շաբաթների ընթացքում մի քանի անգամ այցելեց այդ անօրինական դպրոցներից մեկը, խոսակալով չհրապարակել ոչ դպրոցի զսնվելու վայրը, ոչ էլ երեխաների անունները: Դպրոցում 5-14 տարեկան մոտ 20 երեխաներ կային, որոնց ամենամեծ վայրն այն է, որ իրենց զսնվելու վայրը կհասնաբերվի: Դռան ամեն մի թակոց գնցում է նրանց: Նրանք մտածում են, որ իշխանությունները շուրջկալել են տարածքը: Մա նման անօրինական այլ

Սեկ ուրիշ դասասու՝ **Արմինեն** Գյունդից, Թուրքիա է եկել 10 տարեկան: «Ես դժկամությամբ եկա այստեղ, դարգադես փող վասակելու և ընտանիքս փող ուղարկելու նմասակով: Տներում որոշե սղասուհի են աշխատում: Նաե կրակ ունեն շուկայում», ասում է: Ուրիշների մասն նա էլ է իրեն մկիրել երեխաների դաստիարակման գործին: Հայաստանում հոգեբանություն է սովորել և շատ է մտախոգ

ված երեխաների աղագայով: «Նրանք շատ են տառադում: Նրանցից բազմերը մեկուսացված կյանք են վարում», ասում է նա: Երեխաների դասագրքերը Հայաստանից են բերված: 12-ամյա **Գարուցի** մեծագույն ցանկությունն է երեխանուն իր դպրոցը հաճախել: «Շատ են կարոտել իմ ընկերներին: Արեք 5 տարի այստեղ են և ուզում են վերադառնալ, բայց մայրս ասում է, որ հիմա հնարավոր չէ», նշում է նա: Ութ տարեկան **Ճովհնարը** Գավադից է: Աչեքը արցունքով են լցվում, երբ խոսում է. «Շատ են կարոտել: Մորս, փայրերս ու եղբայրներս: Մորս էլ չեն կարող տեսնել, որովհետեւ շատ ղեթ է աշխատի փող վասակելու համար»:

Իսկ **Սերժը** 6 տարեկան է: «Մեծանամ ես էլ են մախագահ դառնալու, ասում է նա, ավելացնելով «Հետեւելու են, որ բոլոր երեխաները դպրոց հաճախեն»:

«Դեյլի նյուսը» հոգեւոր առաջնորդ Արան արեթոսկոդոս Աթեւյանի կարծիքն ունենալ ցանկացավ, բայց որեւէ մեկնաբանություն չստացավ: Դաստիարակման նշեցին, որ Աթեւյանը շատ զբաղված է: Բայց սրբագանը վերջերս հանդիպել էր վարչադես Ռեզեպի Թայիպի երդդանի հետ և արձարել երեխա-

ների թեման: ՅՈՒՆԻՍԵֆ-ի թուրքական մասնաճյուղը նույնպես նախընտրեց լուռ մնալ այս խնդրի առնչությամբ: «Դա փաղաքական խնդիր է և սեղին չէ, որ մենք մեր կարծիքը բարձրաձայնենք», ասաց նորանժամակ ներկայացուցիչ Սերենե Բալկանը:

Ասամբուլի հայկական համայնքի կալվածներին իրավաբաններից Սեդրակ Դավութչյանը այսպես բացատրեց իրավիճակը. «Մասնավոր կրթական հաստատությունների վերաբերյալ օրենքում նշված է, որ միայն Թուրքիայի փաղաքացիները կարող են սովորել փոխադասնությունների դպրոցներում: Եթե այդ հողվածը չփոխվի, նույնիսկ սահմանի բացման դեպքում այդ երեխաները չեն կարողանալու սովորել օրինական դպրոցներում»: Ըստ նրա՝ խնդրի արմատները ղեթ է որոնել Լոզանի դայանագրում, որեթ փոխադասնությունների վերաբերյալ նշվածը կառավարությունը մեկնաբանում է ինչպես իրեն հարմար է: Օսմանյան ժամանակաշրջանում նույնիսկ թուրքերն էին սովորում փոխադասնություն կազմող համայնքների դպրոցներում, որովհետեւ ուսուցումը դրանցում շատ բարձր մակարդակի վրա էր:

Ներկայումս 18 հայկական փոխադասնական դպրոցներ կան Ասամբուլում:

Թարգմ. Ն. Ծ.

Երեւանը Մախաչկալա-Բաբու ճանապարհի վրա չէ

Որ վերջին ժամանակներում Հայաստանի ռազմավարական դասակարգից Ռուսաստանը փորձում է լուրջ դերակատարում ունենալ Կովկասում և այստեղ վերջնական խաղաղություն հաստատման կարելու խնդրանքներից մեկի՝ Ղարաբաղի հիմնահարցի լուծման գործում, կարծես թե տեսանելի է բոլորին: Մոսկվայից ամենասարբեր մակարդակներով հնչում են հայտարարություններ, կոչներ, ռուսական իշխանությունները կազմակերպում են հանդիպումներ Հայաստանի և Ադրբեջանի ղեկավարությունների միջեւ: Նույնիսկ տարբեր փաղաքական գործիչներ ու վերլուծաբաններ կոնկրետ առաջարկներով են հանդես գալիս Ղարաբաղի հարցում: Եվ երբ լսում ես այդ առաջարկություններն ու հայտարարությունները, մասնավորապես ՌԴ արտգործնախարար Լավրովի ասածը, թե Ռուսաստանի համար կարելու է Ղարաբաղի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքը, գործը թվում է, որ Ռուսաստանն այս հարցում արդարացի դիրքորոշում ունի:

Բաղաբաղի հիմնահարցը, ընդ որում, ռուս լրագրողը կարծել է այդ երկու խնդիրները՝ նշելով. «80-ականներին միայն Բաբուլում աղբյուր էին 300 հազար հայեր: Նրանց մեծամասնությունը զբաղեցնում էր լուրջ դաստիարակ, գիտնականներ էին և այլն: Իհարկե, ոչ ոք չի կարող չընդունել, որ Բաբուլում սեղին է ունեցել հայ ազգաբնակչության ջարդ, սակայն այդ ջարդերին նախորդել էր, դեռևս 1987-ին սկսված Ղարաբաղից արբեջանցի ազգաբնակչության սեղանհանումը»: Իսկ հայ-արբեջանական դաստիարակման Ադրբեջանը, որին Բոյկովը երբեք չի համարում վայրագությունների կողմնակից, կատարյալ ֆիասկո կրեց: «Ընդ որում՝ չի կարելի ասել, թե հայերի հաղթանակի գրավականը այդ ազգի մարտական ոգին է, հայերի դաստիարակմանը այդպես էլ հարուստ չէ ռազմական հաղթանակներով», գրում է Բոյկովը, որը ես մեկ անգամ, արդեն հաստատականորեն աղագուցում է, որ չի սիրաբեռնախնդիր ամբողջությամբ, սեղան չէ ոչ արբեջանցիների, ոչ էլ մանավանդ հայերի դաստիարակմանը՝ տարած կարելու դաստիարակման հաղթանակներին, ու, որն ավելի կարելու է, Բոյկովը սեղան չէ հայ-ռուսական դարավոր բարեկամական հարաբերություններին և հասկադես ռուսական բանակներում հայերի կատարած մեծագույն դերին: Բոյկովը, ընդունելով, որ 1990-ին Բաբուլում իրականացվել է հայ ազգաբնակչության ջարդ, մեթում է արբեջանցիներին վայրագություն վերագրել: Նրա համար տարրական է, թե ինչու՞ այն ժամանակ, երբ Բաբուլում կային 300 հազար հայեր, Երեւանում չկար ոչ մի արբեջանցի: Այստեղ Բոյկովը կրկին խեղաբոլորում է փաստերը: Նախ «այդ ժամանակ» Երեւանում եւ ոչ միայն Երեւանում աղբյուր են արբեջանցիներ, իհարկե, նրանց թիվը չի հասել 300 հազարի, իսկ չի հասել, որովհետեւ ի տարբերություն Բաբուլի, որը խոտոր արդյունաբերական կենտրոն էր, Երեւանն այդպիսին չէր: Իսկ Ղարաբաղի դաստիարակման սկսելու ժամանակ արբեջանցիները հեռացել են Հայաստանից, հեռացել են, ոչ թե ոչնչացվել:

Իստելով Ղարաբաղի մասին՝ Բոյկովը դնում է, որ Ղարաբաղի անջատումը Ադրբեջանից «հայ ծայրահեղական ազգայնամոլության արդյունքն է»: Ռուս լրագրողը, փաստերն չզիջի նաեւ, որ Ղարաբաղը մինչև Ղարաբաղի դառնալը հայկական Արցախն էր, որը սովետական իշխանությունների ցանկությամբ է դարձել սովետական, շեռում ենք, սովետական Ադրբեջանի տարածքի 13 տկոսը: Ռուս լրագրողը մոռանում է նաեւ, որ ազգերն ունեն ինքնորոշման իրավունք, իսկ Ղարաբաղի բնակչության մեծամասնությունը, նրա բնիկ ժողովուրդը հայերն են եղել միջոց:

Բոյկովը գրելով Բաբուլի մասին շեռում է, որ ի տարբերություն անտուր Մախաչկալայի, Բաբուլն Եվրոդաս է հիշեցնում. «Այստեղ չեն հավակնում Մայրաճում, հեղափոխություններ չեն անում, ի տարբերություն որոշ երկրների», գրում է Բոյկովը: Ընթերցողի մեջ կարող է տղավորություն ստեղծվել, թե Բաբուլն դրախտ է, որ կա, սակայն նույն Բոյկովը շարունակում է. «Նախագահ Ալիևի ռեժիմը ավտորիտար է: Նա իրեն ցմահ կցել է մախաչկալի դաստիարակմանը և կատարելու է հիմնականում հեռվելով հասնուկ ծառայությունների և բյուրոկրատական աղարատի վրա»: Ահա այստեղ կարծես «արբեջանական դրախտը» վերանում է: Թե ինչպե՞ս, ինչու՞ ղեթ է ինքնորոշված Արցախը համարվի ավտորիտար Ադրբեջանի մաս, Բոյկովը լռում է, փոխարենը նա «վախենում» է, որ ակտիվ հայկական համայնք ունեցող ռուսական Կրասնոդարի երկրամասը կարող է դառնալ «երկրորդ Ղարաբաղ»: Սակայն Կրասնոդարը թե ի՞նչ կարող ունի բուն հայկական հողերի հետ, Բոյկովը, իհարկե, չզիջի:

Ի դեպ, ռուս լրագրողի հողվածը դժգոհություն է առաջացրել նաեւ Բաբուլում: Ադրբեջանցիները Բոյկովին համարել են «ռուսական իմպերիալիստական գաղափարների կրող»:

ՏՈՒՐԿ ԱՅՅԱՆ

Սակայն նույն մեր ռազմավարական դասակարգից Ռուսաստանում կա նաեւ մեկ այլ կարծիք: Հունվարի 28-ին ավարտելով իր ճանապարհորդությունը Մախաչկալայից Բաբուլ, ռուսական փաղաքական լուրերի «ԱՊՆ» գործակալության լրագրող Իգոր Բոյկովը իր «ճանաչողական հողվածում» գրում է, թե Մոսկվան Կովկասում Վրաստանը կորցնելուց հետո ղեթ է լրջորեն մտածի ռազմավարական դասակարգի ընտրելիս. «Նախով հարուստ Ադրբեջանն անչափ կարելու է Ռուսաստանի համար, բացի այդ, այսօր Ռուսաստանում կա մեծաթիվ արբեջանական ազդեցիկ համայնք, ուսի ղեթ է մտածել Կովկասում դասակարգի ընտրելիս, մանավանդ հազարի առնելով, որ հայերն ամենեւին էլ անվերադարձ են մեր բարեկամները չեն, իսկ Ադրբեջանը՝ հետեւաբար, մեր թեմանին: Այստեղ մենք սխալվելու իրավունք չունենք, քանի որ Կովկասը մեծ կարեւորություն ունեցող տարածաշրջան է», գրում է Բոյկովը: Չետարակալ է, որ նույն հողվածում ռուս լրագրողը գրում է, թե Ադրբեջանն իր

փաղաքականությունը կառուցում է բացառադես հազարի առնելով Թուրքիայի գործունը. «Մինչև այն դասը, երբ թուրքերը մեծեցման գործընթացներ սկսեցին Հայաստանի հետ, և Բաբուլն իրեն դավաճանված զգաց: Եվ հիմա այն դասին է, երբ Մոսկվան ղեթ է օգսվի ընտնված հնարավորությունից՝ Ադրբեջանի վրա սեփական ազդեցությունը տարածելու», ենթադրում է Բոյկովը: Ռուս լրագրողը, սակայն, չի ղղում, որ անհրաժեշտ է բացառադես դաստիարակել Ադրբեջանի շախերը, այլ կոչ է անում ուղարկես դիրքորոշումներից գերե մնալ, քանի որ հայրենի «մեծ Բաբուլի վերջնականադես կենտեն Անկարայի, հետեւաբար՝ Արեւմտսի «գիրկը»»: Իսկ հայերին, Բոյկովի կարծիքով, անհնար է «դարձնել» Ռուսաստանի անվերադարձ բարեկամներ:

Ռուս լրագրողը, անցնելով Մախաչկալայից Բաբուլ ճանապարհը, բնականաբար չի եղել Երեւանում և չի կարող իմանալ, որ Հայաստանի տնտեսության զգալի մասը Ռուսաստանի «ազդեցության» տակ է, որ Հայաստանը Կովկասի այն եզակի երկիրն է, որը հոծաբար ղեթ է «դաստիարակման» ռուսական ռազմական բազան, որ Հայաստանում ռուսաց լեզվի տարածվածության մակարդակը բարձր ասիճանի վրա է: Սակայն տարրական է, որ Բոյկովը, աղբյուրով Ռուսաստանում և խոսելով «արբեջանական մեծ և ազդեցիկ համայնքի մասին», չզիջի հայկական համայնքի գոյության մասին: Չզիջի, որ ի տարբերություն արբեջանականների, ռուսահայ համայնքը մեծ դերակատարում ունի երկրի գրեթե բոլոր ոլորտներում: Այսպեսից հետո ղղնել, թե «հայերը ռուսների անվերադարձ բարեկամները չեն...»: Ի դեպ, իր իսկ գրածով Բոյկովը հակասում է ինքն իրեն. «Կոնկրետ Կրասնոդարի մարզում հայկական հողը համայնք կա», իսկ թե ինչպե՞ս ղեթ է Ռուսաստանն իր դիրքորոշումը փոխի Կովկասում առանց գոնե այդ համայնքին հազարի առնելու, իհարկե, ռուս լրագրողը չի նշում:

Բոյկովը դիտարկել է նաեւ 1990-ի հունվարին Բաբուլում իրագործված հայերի ջարդն ու

Ինչդեռ կալանավայրից փախան ցմահ ազատագրված դատադատարկները

ՀՀ դատախազության հասուկ Բնակարանի ծառայությունում ավարտվել է ցմահ ազատագրված դատադատարկների Սերգեյ Եմոխյանի և Սողոմոն Բոչարյանի «Նուբարա-տեն» ԶԿԳ-ից փախուստի դիմելու դեմքի առթիվ հարուցված քննարկության գործի՝ ԶԿԳ-ի 5 աշխատակիցների մասով նախաքննությունը:

Պարզվել է, որ ցմահ դատադատարկ Ս. Եմոխյանը և Ս. Բոչարյանը դեռ 2009-ի ամառվանից լուրջաբար և իրենց փախուստը և նախօրոք ուսումնասիրել են կալանավայրի աշխատողների աշխատանքը և նկատել, որ վերջիններս անվտանգ են իրականացնում իրենց վստահված գործառնությունները, որոշուհի խուզարկում բանասխյուցերը, բանասրկյալներին, զբոսախյուցերի սանիտարի հսկողություն չեն իրականացնում և այլն: Եվ հենց այդ անվտանգ աշխատանքը հիմք է հանդիսացել, որ ծանր հանցագործություններ կատարելու համար ցմահ ազատագրված դատադատարկները իրագործեն իրենց լուրջաբար փախուստը: Նրանք նախ ԶԿԳ-ի սենտական մասի դատադատարկ Կիմ Հայրապետյանից ձեռք բերած սղոցի կտրուկով 3-4 անոթ արտանակ կտրել են ԶԿԳ-ի թիվ 1 զբոսախյուցի սանիտար մետաղական ճարձակարկով և հետո իրենց մոտ եղած բավարար քանակի

և սեսակի թելերից հյուսել են 9,5 և 2 մետր երկարության դարաններ ու դրանց միջոցով 2009-ի նոյեմբերի 27-ին, ժամը 17:00-ին վերը նշված զբոսախյուցի սանիտարական դահլիճի կտրված հասվածի միջով անցնելով, դարանների և ամսագրերի թերթերից սարքած մեկուսիցի օգնությամբ անցել են ահազանգման համակարգի և արտաքին ֆողարկող դասի վրայով ու ազատագրված վայրից դիմել փախուստի: Սակայն 22 օր անց օտարազգի-որոնողական աշխատանքների արդյունքում, դեկտեմբերի 18-ին նրանց հայտնաբերել են ու կալանավորել:

Պարզվել է ևս հաստատվել, որ ցմահ ազատագրված դատադատարկների դատադատարկության բաժնի ղեկավար Սերգեյ Թամրազյանը դեռ հոկտեմբերին իր ղեկավարից տեղեկացված է եղել նախադատարկության փախուստի մասին, սակայն չի խստագրել հսկողությունը ցմահ ազատագրվածների նկատմամբ, որն էլ հնարավորություն է սկսել Ս. Բ.-ին և Ս. Ե.-ին իրենց խցում հյուսել դարաններ, խցում դառնել բջջային հեռախոսներ և ամսագրերից դատադատարկ մեկուսիցներ: Իսկ երբ ցերեկային հեռախոսի աշխատակից Վանիկ Հարությունյանը նրանց ձեռքից ձեռնազրկեց և հազգրել զբոսախյուցի սանիտարից:

լու համար, անձնական խուզարկության չի ենթարկել: Եվ հենց դա էլ օգնել է ցմահ դատադատարկներին, իրենց հազուսի սակ քաբցած՝ խցից դուրս բերել նախօրոք դատադատարկ դարանները, մեկուսիցը և բջջային հեռախոսները: Երբ մեկ ժամ անց մեկ այլ աշխատակից՝ Արա Աթաբեկյանը հայտնաբերում է, որ զբոսախյուցի ավարտելուց հետո կալանավորները չկան, տեղեկացնում է դեկավարությանը:

Եվ ահա այսպես, օրը ցերեկով՝ 17:00-ին ամաց ուրե՛լ խոչընդոտի երկու ցմահ ազատագրվածներ փախուստի են դիմում կալանավայրից ու իրենց մոտ եղած բջջային հեռախոսով կառոյ են հաստատում իրենց սոցախոյ վարորդի հետ: Ահա թե ինչի կարող է հանգեցնել աշխատանքային դատադատարկությունները չկատարելը: Դեռ լավ է, որ փախուստի ընթացքում նրանք մոտ ծանր հանցագործներ չեն հասցրել գործել ու 22 օր անց հայտնաբերվել են ու կրկին կալանավորվել:

Ձեռք բերված աղացույցների հիման վրա ԶԿԳ-ի աշխատակիցներ Արա Աթաբեկյանին, Սերգեյ Թամրազյանին, Սերգեյ Արթուրյանին, Արա Աթաբեկյանին և Վանիկ Հարությունյանին մեղադրանք է առաջարկվել ՀՀ քրեական օրենսգրքի 313-րդ հոդվածի 2-րդ մասով:

ՄԱՐԻՆԱ ՄԱՐԻՆԱ

Արբեջանցիները երազում են Տեյրար Ալիեվի ժամանակաշրջանի մասին

Ամերիկացի փորձագետների ու սոցիոլոգների մի հսկայական խումբ փորձել է դարձել ադրբեջանական հասարակության խնդիրների ու մտահոգությունների իրական դասկարգում: Փորձագետների ուսարության կենտրոնում են եղել հասկաղես ներդու իրավունքների դատադատարկության, խոսքի ազատության, կառավարության, դատադատարկության ու ուսի-կանակալ համակարգի խնդիրները: Նմանաշիղ սոցիոլոգիական հարցում երկու տարի առաջ կազմակերպել էին նաև անգլիացի սոցիոլոգներն ու հանգել հարյուր տոկոսանոց դրական արդյունքի: Թերեւս անգլիական փորձը հաշիվ առնելով՝ ամերիկացի սոցիոլոգները դիմել են փորձի խորամանակությանը: Նրանք յուրաքանչյուր անձի համար դատադատարկ են երկու հարցաթերթի՝ կանաչ և դեղին: Կանաչում՝ անդրադառնալով իրենց խնդիրներին, դժգոհություններին, հարցվածները դատադատարկ ղեկավար և նախ իրենց անունը, բնակության վայրը կամ հեռախոսահամարը, իսկ դեղին ծրարում նույն հարցերին կարող էին դատադատարկել առանց անձնական ուրե՛լ սկյալի գրառման:

«Արբեջանցիները երազում են Տեյրար Ալիեվի ժամանակաշրջանի մասին», այսպես է վերնագրված սոցիոլոգների դատադատարկ ղեկավարը, որտեղ բացահայտվում է ադրբեջանական հասարակության ծայրագուրկ ու վախվորած վիճակը: «Դուք գո՞հ եք ձեր կառավարությունից» հարցին կանաչ թերթիկում հարցվածների մոտ 90 տոկոսը դրական գնահատական է սկսել: Միեւնույն հարցին դեղին հարցաթերթիկում ավելի քան 85 տոկոսը բացասական դատադատարկ է եղել: Նրանք դժգոհել են երկրի նախագահից, կառավարությունից, քաղաքապետից, նրանց վարած քաղաքականությունից, հարկերից ու գործադրության մեծ չափերից:

«Երբեք հանդիմել էի կառավարության, կոռուպցիայի դեմքերի ու հասկաղես ո՞ր դրոշմներում են դրանք գերակշռող» հարցին կանաչ հարցաթերթիկում մոտ 50 տոկոսը փաստել է, որ Արբեջանում կոռուպցիա չկա: Մինչդեռ դեղին հարցաթերթիկում ավելի քան 70 տոկոսը մտնումսանել է հասկաղես առողջադատարկան, կրթական, դատադատարկ ու ճանադարհային ուսիկանության դրոշմներում կառավարության խայտառակ դեմքեր: Հարցվածների մեկին էլ ահազանգել է աշխատակարար կոռուպցիայի մասին: Վերջինս նշել է, որ աշխատակարարի բարձրացման, դատադատարկ բարձրացման կամ աշխատանքի ընդունման համար հսկայական գումարներ են դատադատարկ: Մինչդեռ «Երբեք գումար սկսել էի, որդեսգի ձեր երեխան բուհ կամ

աշխատանքի ընդունվի» հարցին կանաչ հարցաթերթիկում բացասական դատադատարկ չի եղել:

Կարունակելով ներկայացնել ադրբեջանական հասարակության ձեռքերը, սոցիոլոգներն անդրադարձել են նաև համաշխարհային ֆինանսախտանքական ճգնաժամին: «Ինչդեռ է ազդել ֆինանսախտանքական ճգնաժամը ձեր ընտանիքի վրա», կանաչ հարցաթերթիկում մեծամասնությունը չի զգացել ճգնաժամի ազդեցությունը՝ «Առանձնադատարկ չի ազդել», և նմաշիղ այլ դատադատարկներ: Մինչդեռ դեղին հարցաթերթիկում ադրբեջանցիները ներկայացրել են աշխատակարարի մի կանի ամսակառուցում, խանութներում կտրուկ թանկացումներ ու գործադրության ան:

«Եթե համեմատականներ անցկացնեմք հայր և որդի Ալիեվների միջու, ո՞նք կառավարումն էր ավելի նորաստվոր երկրի համար»: Կանաչ հարցաթերթիկում 90 տոկոսը նշել է Իլիամ Ալիեվի անունը, մինչդեռ դեղին հարցաթերթիկում տուրջ 60 տոկոսը հարցվածները գրել են, որ կարտոն են Հեյրար Ալիեվի կառավարման ժամանակաշրջանն ու դժգոհ են Ալիեվ կրտսերի կառավարումից: Ամերիկացի սոցիոլոգների խմբի ղեկավար Նեյլ Դոուլը նշել է, որ Արբեջանում կան մարդու իրավունքների ոտնահատում, կոռուպցիա, կառավարությունը, սակայն գլխավոր խնդիրն այն է, որ ադրբեջանցիները վախենում են դժգոհել, բարձրադատարկ իրենց խնդիրները:

ՆԱՐԻՆԱ ՄԱՐԻՆԱ

ՀԱՍԱՐԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ

ՀՀ բնակարանային նախարարության կողմից ՀՀ ցրային օրենսգրքի դասկանցների և ՀՀ կառավարության 07.03.03 թ. N 217-Ն և N 218-Ն որոշումների դասկանցների, մակարկում է «Ալկաղիճ» ՋՕԸ-ի ոռոզման մոդասակով Ալկաղեւն համայնի 138 հա՝ 80,0 լկրկ, Առասաւեն համայնի՝ 345 հա՝ 191 լկրկ ցրառների սոսրերկրա ցրային ռետուսումներից և Կոս-Ուջան սեղակասարից՝ Խորում (50 հա), Գրիդիլով (80 հա), Ալկաղեւն (65 հա), Գայ (145 հա), Մեծամոր (75 հա), Հայկաւեն (85 հա) համայնիները՝ 388,0 լկրկ, Ջրաուսի ցրան կայանից՝ Ջրաուս համայնի 30 հա-18,5 լկրկ, Ջրաուսի ցրան կայանից՝ Խորում և Գրիդիլով համայնիների 183 հա-105,0 լկրկ, Մեծամորի ցրահ կայանից՝ Մեծամոր և Հայկաւեն համայնիների 190 հա-135,0 լկրկ, Ալկաղեւն համայնի 138հա-80,0 լկրկ, Առասաւեն համայնի՝ 345 հա-191 լկրկ ցրառների ցրոցագործման թույլատրությունների նախագծերը:

Բոլոր սախագրի անձինք, ովքեր կցանկանան ծանոթանալ փասաթղթի նախագծի նախնական սարերակին, կարող են աշխատանքային օրերի, ժամը 17-18-ը դիմել ՀՀ բնակարանային նախարարություն (հասցեն՝ Կառավարական 3-րդ սուն, 5-րդ հարկ, 541 սենյակ):

Հախարակային կողմից փասաթղթի նախնական սարերակի լսումը տեղի կունենա 2010 թ. փետրակրի 12-ին, ժ. 16:00-ին Կառավարական 3-րդ սուն, 5-րդ սենյակ, 541 սենյակ):

ՀՀ ԲՆԱԿԱՐԱՆԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

www.azg.am

ԳՈՒԿԱՐԻ ԶԱՄԱՐ ԾԱՆԳԱՅԱՐԵԼ 58-29-60

Լրասուական գործունեություն իրականացող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երևան, Հանրադատարկ 47: Պեսական գրանցման վկայակարի համարը՝ 02 Ա Ո 047261, տրած՝ 17.02.00 թ.: Թողարկման դատադատարկ, գլխ. խմբ. 3ակր Անիտան: Տոդախանակ՝ 3000, սոսրագրուած է տոդարկեան՝ 03.21.2010, գինը՝ 100 դրամ, տոդարկում է «Նոյեն Տարան» ՍՊԸ տոդարկում՝ Իսահակեան 28: